

Nunat tamat akornanni aningaasaqarneq B - 2022

1. Ilinniartitsissutip inissisimanagera

Nunat tamat akornanni aningaasaqarneq imaqrpoq nunami namminerimi, Europami nunarsuarmilu inuiaqatigiit aningaasaqarnerisa ineriartornerannik. Ilinniartitsissut taamaalilluni aningaasaqarnerni ammasuni inuiaqatigiit aningaasaqarnerisa ineriartornera pillugu ilisimasaqarfiulersarpoq paasinniffiusarlunilu. Ilinniartitsissummi sammineqarput allaaserinnilluni aningaasaqarneq aamma aningaasaqarnermi atuagarsorneq periutsillu. Ilinniartitsissummi inuiaqatigiinnik ilisimatusarnermi periutsit atornerqarput.

2. Ilinniartitsissummi siunertat

Ilisimasat piginnaasallu

Ilinniartut nunat tamat akornanni aningaasaqarneq pillugu imatut ilisimasaqartigissapput, nunat tamat akornanni aningaasaqarnerup inuiaqatigiinnut pingaarnerusutigit pingaaruteqassusianik paasinnissinnaallutik, aammalu oqaluttuarisaanermi maannakkullu inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut tunngasunik ajornartorsiutinillu allaaserinnissaassallutik, nalilersuisinnaassallutik, qisuariaateqarsinnaassallutik isummersinnaassallutillu.

Ilikkagaqartarnermi sulinermilu piginnaasat

Ilinniartut suliaqarfimmi nutaanik ilisimasaqalissapput, aaqqissuussamillu piginnaasaqalissallutik aammalu nunami namminerimi, Europami nunarsuarmilu inuiaqatigiit aningaasaqarneranni ajornartorsiutinik paasisaqassallutik paasinnissallutillu.

Inuttut inuillu akornanni attaveqaqatigiittarnermi piginnaasat

Ilinniartut sakkusaqassapput inuillu akornanni attaveqaqatigiittarnermi piginnaasaqassallutik, taamaalillutik inuit attaveqaqatigiittarneranni ilanngunnissamut suliaqarfimmi tunngavissaqassallutik taamaalillutillu inersimasut tusarnaartut nammineq naleqassutsimik annertusisitsiniarnermi inuttullu ineriartornermi ikiuullutik tapersiisut naapissinnaassallugit.

Kulturikkut inuiaqatigiillu akornanni piginnaasat

Ilinniartut inuiaqatigiit aningaasaqarneranni ineriartorneq pillugu qisuariaateqarlutik isummersinnaassapput.

3. Ilikkagassatut anguniakkat imarisaalu

3.1 Ilikkagassatut anguniakkat

Ilinniartut ukuninnga piginnaasaqassapput:

- a) aningaasaqarnermi atuagarsorneq aammalu inuiaqatigiit aningaasaqarneranni imminnut attaveqarnermik nalilersuinissamut periutsit aammalu aningaasaqarnermi immikkoortut attaveqarnerat pillugit ilisimasatik atorsinnaanissaat,
- b) aningaasaqarnermi oqimaqatigiissaarinerimi ajornartorsiutinik nalilerusuineq aamma inuiaqatigiit aningaasaqarneranni aningaasaqarnermi kisitsisit tunngaviusut

- aallaavigalugit aningaasaqarnikkut-politikikkut akuliunnerit sunniutaannik aningaasatigullu kisitsini tunngaviusuni pisunik nalilersuineq,
- c) nunami namminer nunarsuarmilu inuiaqatigiit aningaasaqarneranni ajornartorsiutit nassuiarsinnaassallugit nalilersorsinnaassallugillu,
  - d) Kalaallit Nunaata avammut niuernerata nunarsuarmilu niuernerup ineriartornerannik nassuiaanissamut niuernermit atuagarsorneq nunallu tamat akornanni aningaasaqarnermik suleqatigiinneq pillugit ilisimasat atorsinnaassallugit,
  - e) Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu akit ineriartornerat nassuiarsinnaassallugit,
  - f) nunat ineriartorneranni killiffinni assigiinngitsuni nunani inuuniarnermi atugassarisat assigiinngissusaat nassuiarsinnaassallugit.
  - g) nunami ataatsimi inuussutissarsiornerup aqqissugaanera, inuiaqatigiit agguarnerat aningaasaqarnerlu pillugit tabellit, diagrammit oqaasertallu nalilersorsinnaassallugit,
  - h) paasissutissanik suliarinnissinnaassallutik, tassunga ilanngullugit inuiaqatigiit aningaasaqarneranni paasissutissanik ujarlersinnaassallutik nalilersuisinnaassallutillu,
  - i) inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik nalilersuinermit atatillugu inuiaqatigiit aningaasaqarneranni paasissutissanik takutitsinissamut tabelilorsinnaassallutik diagrammilorsinnaassallutillu ajornanngitsunillu naatsorsuisinnaassallutik aamma
  - j) suliaqarfimmi ilikkagassanik aqqissusinnaassallutik ingerlatitseqqiissinnaassallillu

3.2 Ilinniartitsissutip imarisai pingaarnertit

Ilinniartitsissutip imarisai pingaarnertit ukuupput:

- a) aningaasaqarnermi tunngaviusumik atuagarsorneq periutsillu,
- b) aningaasaqarnermi immikkoortut taakkulu imminnut ataqatigiinnerat,
- c) aningaasaqarnermi oqimaaqatigiissaarinermit ajornartorsiutit aningaasaqarnermilu politikkit pingaarnertit
- d) nunat tamat akornanni niuernerup niuernerlu pillugu atuagarsorneq
- e) EU-mik aningaasaqarnikkut suleqateqarneq,
- f) nunap naatsorsuutaani taaguutit aamma siamasissumik aningaasaqarnermi kisitsisit pingaarnertit
- g) aningaasaqarnikkut ineriartorneq aamma
- h) inuiaqatigiit atugarissaartut, inuussutissarsiornerup aqqissugaanera inuuniarnermilu atugassarisat.

3.3 Illassutitut ilinniakkat

Ilinniartut taamaallaat pingaarnertut ilinniakkat atorlugit ilikkagassatigut anguniakkat angusinnaassannigilaat. Illassutitut ilinniakkat toqqarneqassapput taakku pingaarnertut ilinniakkat ilanngullugit ilikkagassatut anguniakkat itisilernissaannut tapersiisussanngorlugit. Illassutitut ilinniakkat aammattaaq pingaarnertut ilinniakkanni immikkoortunut atassuteqartitsissapput. Illassutitut ilinniakkat tassaapput nunami namminermit nunarsuarmilu maannakkut oqaluttuarisaanermilu inuiaqatigiit aningaasaqarnerat pillugu ilinniakkat, tassaagajuttut aviisini allaaserisat, tv-mi aallakaatitat imaluunniit nittartakkat. Pingaarnertut

ilinniakkatulli ilassutitut ilinniakkat sapinngisamik annertunerpaamik Kalaallit Nunaanni nunallu tamat akornanni pissutsinut atassuteqartinneqassapput.

4. Ilinniartitsinerup aaqqissuunneqarnera

4.1 Ilinniartitseriaatsimi periutsit

- a) Ilinniartitsinerni ilinniartut ilinniakkani qaffasissusiat ilisimasaallu aallaavigineqassapput.
- b) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartitsisut ilinniartullu akornani ilikkagaqartarnermi oqaloqatigiittarnerattut sapinngisamik isikkulerlugu.
- c) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartitseriaatsit assigiinngitsut paarlakaajaanneqassallutik.
- d) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniartut soqutigisaat pisariaqartitaallu isiginiarneqassallutik, taaamaalilluni ilinniartut ilinniartitsissutip pissanganartuuneranik, naleqquttuuneranik soqutiginarartuuneranillu misigisaqarnissamut periarfissinneqassallutik.
- e) Ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq ilinniagaqarnerup ingerlanneqarnerani sammisanilu ineriartortitsinermi ilinniartitsissut siuariarfiussalluni, tassa ilinniartitsissummi oqaatsit oqariartaatsillu ineriartorfiussallutik, taamaalilluni ilinniartut namminneerlutik suliariaaseqarnissamik ajornakusoortunillu eqqarsartarnissamut piffissap ingerlanerani sungiusarneqassallutik.
- f) ilinniartitsineq imatut aaqqissuunneqassaaq inuiaqatigiinnut avatangiiserisanut annertunerpaamik attuumassuteqalersillugu.

Ilinniartitsineq suleriaatsit ilinniartunik suliaqalersitsisut annertuumik pingaartillugit sammisakkarlugu aaqqissuunneqassaaq. Ataasiakkaaniit malittarisassat aallaavigalugit ilinniartitsineraatsip, tassani sumiiffinni qanigisani ajornartorsiutit aallaavigineqarlutik ilinniartullu nassuiaatinik ajornartorsiutillu kingunerisaannik allaaserinnillutik aamma tunngaviusumillu immikkoortut nassuiaasioorneqarnikuunngitsut aallaavigalugit ilinniartitseriaatsip, tassani ilinniartitsisoq ilinniakkat aaqqissuullugit ilinniartitsissummilu tunngaviusumik atassuteqartitsilerluni, akornanni nikerartitsisoqassaaq. Maannakkut assersuutit sammisallu ilinniartitsinermut ingerlaavartumik ilanngunneqartassapput, taamaalilluni ilinniartitsissummi atuagarsorneq periutsillu pissutsini aalajangersimasuni summiiffinnilu qanittuni pisut atorineqassallutik. Atuagarsorluni periutsinik pilersitsineq pivallaarnagu piviusorsiorlumik atuagarsornermik atuineq pingaartinneqassaaq.

4.2. Suleriaatsit

Suleriaatsinik toqqaanermi sutigut tamatigut allanngorartitsinissamik siuariartornissamillu tunngaviit tunngavigineqassapput. Ilinniartitsineraatsit ilinniakkanut tunngatillugu allanngorartinneqassaaq, kisianni ilinniartut, taakku ilikkariaasiat pisariaqartitaallu assigiinngitsut assigiinngitsut annertuumik aamma isiginiarneqassapput. Ilinniartitsineraatsit

aamma allangorartinneqassapput, taamaalilluni atugarsorluni, piviusuni misileraallunilu sulineq isiginiarneqassallutik.

Namminersorluni sulinerup, gruppeqatigiinnik ilinniartitsinerup klassimilu ilinniartitsinerup akornani nikerartinneqassaaq. Suleriaatsit assigiinngitsut ilinniartut nalilersuisinnaanerannik tunngavilersuisinnaanerannillu siuartornerannut tapersiissapput. Ilinniartitseriaatsit ilinniartut ilinniartitsissutini oqaatsinik, qisuariartarnermik ajornakusoortunilu eqqarsaateqarnerannik ineriartorfigisaat isiginiarneqassapput. Ilinniartitsineq imatut aqqissuunneqassaaq ilinniartitsinermi oqaatsini ilinniartut siulliullugu oqaasii aappaattullu oqaasii isiginiarlugit.

Suleriaatsinik aqqissuussinermi iinniartitsissutini pingaarnertut ilinniakkat ilassummillu ilinniakkat aallaavigineqassapput. Ilinniartut ilinniartitsisullu sammisat immikkut soqutigisaat soqutiginarulluunniit ataatsimoorullugu toqqassavaat, taakkunanilu Kalaallit Nunaanni nunanilu tamani pissutsinut annertunerpaamik tunngassuteqartinneqarnissaat isiginiarneqassaaq.

Allattariarsorluni sulineq imatut pilersaaruserneqassaaq ilinniartitsissutini allani allattariarsorluni sulinermi siuariartorneqassalluni taakkunungalu atassuteqartitsilluni.

Paasissitissiisarnermi teknologimi atortut ilinniartitsinermi ilanngunneqassapput, tassani ilikkagassatut anguniakkat taparserneqassallutik ilassuteqartinneqarlutillu, tassunga ilanngullugu paasissutissanik ujarlernerme it-mik atuineq.

4.3. It

It aamma tusagassiissutit ilinniartitsinerme ilinniakkamut atatillugu sakkutut ilinniartullu ilinniartitsissummik ilikkariartornerannut tapertatut atorneqassapput. Ilinniartitsineq aqutugalugu ilinniartup periarfissat digitaliusut assigiinngisitaartut atornissaat ilinniassavaa, tamatumunnga ilanngullugu ataatsimooqatigiiffinnut digitaliusunik allanik suleqateqarneq.

Ilinniartitsinerup ilinniartup eqqarsaatigilluakkamik apersuusersuisumillu paasissutissanik toqqaasinnaanera, misissuisinnaanera naliliisinnaaneralu inerisaaqataaffigissavaa. Kiisalu ilinniartitsinerup ilinniartup internet-ip atornera attaveqariaatsillu pillugit apersuusersuisumik pissusilersornissaminik inerisaanissaa peqataaffigissavaa.

4.4. Ilinniartitsissummi oqaatsit

Ilinniartitsineq imatut aqqissuunneqassaaq ilinniartut ilinniartitsissumi oqaatsinik aammalu ilinniartitsissummi oqariaatsinik paasinnittarnerat atuisarnerallu aqqissuussamik ineriartortinneqarluni. Ilinniartitsineq imatut aqqissuunneqassaaq ilinniartitsissutit siulianni oqaatsinik oqariaatsinillu ilinniartut piffissap ingerlanerani paasinnilluarsinnaatikkiartortillugit atuisinnaalluatiikkiartortillugillu.

4.5. Ilinniartitsissutinut allanut atassuteqartitsineq

Ilinniartitsineq imatut aqqissuunneqassaaq piffissat ilaanni ilinniartitsissutit akornanni suliaqartoqartarluni ilinniartitsissutinilu ilisimasaqarfiulersunut sanilliutitsilluni. Ilinniartitsissut inuiaqatigiinnik ilisimatusarnermi ilinniartitsissutinut allanut atassuteqarpoq. Ilinniartitsissut inulerinermik ilinniartitsissutit ilanngullugit nunani tamani sammisanut atassuteqarpoq. Ilinniartitsissut ilinniartitsissummut tuniniaaneq A-mut qanittumik atassuteqarpoq. Naggasiullugu ilinniartitsissut inuiaqatigiit aningaasaqarneranni ajornartorisiutit matematikki pillugu matematikkut atassuteqarpoq. Ilinniartitsinerup imarisaa imatut toqqarneqassaaq ilinniartitsissutit akornanni ataqatigiissitsinermut tapersiitillugu.

5. Nalilersuineq

5.1 Ingerlaavartumik nalilersuisarneq

Inunnik ataasiakkaanik ilitsersuineq nalilersuinerlu aqqutigalugu ilinniarterup ingerlanerani tamani ilinniartut ilinniartitsissummi killiffimminni qaffasissutsiminnik ineriartorminnillu ersarissumik paasisaqalissapput. Tassunga ilanngullugit sammisaqarnerit ilinniartitsissummi pissarsinermik inuit ataatsiakkaat ataatsimullu qisuariartarnerannik annertusaanerit. Nalilersuinermi ilinniartitsissummi anguniakkat tunngaviupput.

5.2. Misilitseriaatsit

Atuarfik klassinut ataasiakkaannut militsineriaatsini marlunni ukunani ataaseq toqqassavaa:

Misilitseriaaseq a

Oqaasertat ilisimaqqaarneqanngitsut apeqqustillu arlallit atorlugit suliasat tunngavigalugit oqaluttariarsorluni misilitsinneq.

Piareersarnissamut minutsit 60-it missaanni piffissaliisoqassaaq, piffissarlu soraarummeerfik soraarummeertumut ataatsimut minutsit 30-it missaaniissallutik. Soraarummeerneq soraarummeertup soraarummeertitsisullu oqaloqatigiinnerisigut ingerlanneqassaaq.

Misilitseriaaseq b

Oqaasertat ilisimariinngisat ilinniartitsinermi sammisamik imaqartut tunngavigalugit oqaluttariarsorluni misilitsinneq.

Ilinniartut tamarmik ulloq sioqqullugu suliasamik tunineqassapput, piffissarlu piareersarfissaq 24 tiimit missaaniippoq, 24 tiiminilli sivikinnerussanani. Piffissaq soraarummeerfik soraarummeertumut ataatsimut 24 minutsit missaaniippoq. Piffissami piareersarfimmi suliasaq aallaavigalugu misilitsittut annerpaamik quppernernik marlunnik annertussusilimmik eqikkaalluni takussutissiamik suliaqassapput. Soraarummeertut atortut allaavigalugit eqikkaallutik takussutissamik annerpaamik quppernernik marlunnik suliaqassapput, (naqinnerit 2400, akunnequsiussat ilanngullugit).

Soraarummeernermi soraarummeertitsisumit itisiliilluni apequtit ilanngullugit eqikkaalluni takussutissiaq aallaavigalugu misilitsittoq saqqummiissaaq

5.3 Naliliinermi tunngaviit

Ilikkagassatut anguniakkat soraarummeertup qanoq annertutigisumik angusinerani nalilersuinikkut naliisoqassaaq. Nalilersuinermi soraarummeertup piginnaasai uku pingaartinneqassapput:

- a) suliaqarfimmi ilisimasai,
- b) suliaqarfimmi atuagarsornermik periutsinillu atuinera
- c) suliaqarfimmi ajornartorsiutinik nalilersuisinnaassuseq, oqalliseqarsinnaassuseq nalilersuisinnaassuserlu aamma
- d) suliaqarfimmi ilinniakkanik aaqqissuussisinnaassusia ingerlatitseqqiisinnaasusialu.

Soraarummeertup oqaluttariarsorlu saqqummiineranik ataatsimut naliliilluni karakteriliisoqassaaq.